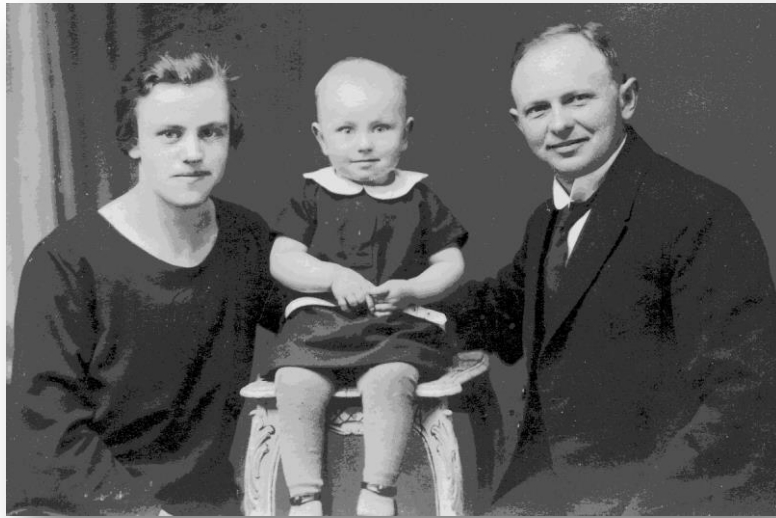

Om Horne

Fortalt af

Købmand Metha Nielsen

*Købmand Metha Nielsen er født i Yderik i 1901
Billedet er fra ca. 1926 hvor hun her ses med sønnen Jens
og sin mand Abel Nielsen*

*Metha Nielsen har midt i 70erne fortalt følgende optaget
på bånd.*

Optagelsen er her ord for ord nedskrevet.

Det fremkalder tidsbilleder af Horne fra en svunden tid

Metha Nielsen fortæller

Da jeg jo nok kan huske en del længere tilbage end de fleste, vil jeg fortælle om dengang, jeg lærte Horne at kende, hvordan vi levede, og hvordan det så ud.

Jeg var voksen, inden jeg stiftede bekendtskab med Horne, men hele min barndom har jeg kunnet se til Horne. Jeg har kunnet se kirken, møllen og mejeriskorstenen, og man kunne se det var en by, hvor der blev arbejdet, for røgen drev fra mejeriskorstenen ligesom de store mølleringer gik rundt. Og så kunne vi fint vejr høre kirkeklokkerne morgen og aften. Vi synes, den havde en dejlig klang, der var jo ingen støj, der forstyrrede lyden – det var næsten kun lærken, der sang.

I hele min barndom har jeg ikke været i Horne andet end kort igennem, men det kom jeg selvfølgelig, da jeg blev voksen, og så vil jeg fortælle hvordan det så ud.

Der gik selvfølgelig 4 veje, som der gør nu, til Horne, men den syd fra havde en anden retning. Den gik lige mod indgangen til kirken. Hel oppe, omtrent hvor runestenen nu står, lå der et gammelt stråtækt hus, som havde været degnebolig, og der boede ringeren og graveren. Her drejede vejen skarp til højre, og der lå Marinus "Smeds" hus, og den hvor i Ejnar Jørgensen nu bor, og så kom vi op til hovedgaden (Hornelund)

På den ene side lå den gamle majestætiske krobygning, og på den anden side rejse stalden. Der var en gård til kroen, men ejeren havde taget jorden fra, og bygget en gård der hed "Højvang". Og vi kan nu se, hvad den er blevet udnyttet til.

Og så var der jo engang en afholdsforening, som købte kroen – der blev bygget en sal, og den blev drevet med bestyrer nogle år, og så gik den over i privat eje igen.

Navnet Horne har altid haft en egen klang, det er jo en gammel by, for der er jo et Herred, som hedder Øster, Vester og Nørre Horne Herred.

"Højvang" var den yderste bygning her i byen, men så havde de ellers alt hvad der var brug for. Det begyndte med maler, skrædder, slagter og så kroen. På den anden side var der skomager, ja vi havde også jordmoder dengang. Så kom brugsforeningen og karetmageren. Det er noget man slet ikke kender til nu til dags. Der var også samtidig telefoncentral. Det var ikke så nær i hver by, man havde en karetmager. Han lavede alle slags vogne, som folk brugte, og det var med hjul, som vi nu kun ser hængt på folks mure. Lidt længere henne, hvor Tonnesen nu bor, lå et gammelt hus, som hørte til møllen. Der var forresten en sjov ting, for der stod en pumpe ude ved vejen, som alle havde lov til at hente vand fra. Over på den anden side lå jo den gamle skole, så det er nok til den, den hører til. Og så boede tømrer Frahm, og så var der en købmand, og så var der ikke flere huse den vej, indtil vi kommer til huset hvor, Mie og Emil Madsen bor. Så var der én på begge sider af Gunderupvej, og ud ad Bjerremose var der 2 på den ene side og 3 på den anden side.

Der hvor kapellet nu ligger, var der engang en mand, som havde et hønsehus, og der var også engang, hvor der var en omrejsende karrusel, som holdt til der. Det var også forlystelsesplads.

Den ny skole var der, og bagved lå industrikvarteret, hvis man kan sige sådan. Der lå møllen, mejeriet, elektricitetsværket og foderstofforretningen. Og til mejeriet skulle folk jo hverdag, for at få deres kander og spande fyldt. Det var det eneste sted, hvor man kunne få mælk og smør.

Møllen er jo et kapitel for sig. Det var jo et sarn, da den forsvandt.

Der var sådan noget ærverdigg over en sådan vindmølle, når de store vinger drejede rundt. Snart gik det stærkt og snart gik det langsomt, og hvis vinden vendte, så spillede de små vinger, de skulle jo ha de store vinger drejet rundt. Der var altid noget at se på, når der var en mølle.

Så var der elektricitetsværket. Der kom også siden en mølle. Den var der i nogle år, men dog ikke så lang tid. Den var mere høj og slank, men dens rolle blev jo også udspillet, ligesom elektricitetsværkets og mejeriets jo også blev det.

Jeg kan også lige fortælle et par små træk F.eks. når der var bryllup, var det en hel forestilling for dem, som ville kikke på. Gæsterne var inviteret til kroen, og når folk begyndte at stille op, kom der en mand ud af døren med et stort hvidt ark papir, som han havde en masse navne skrevet op på. De kaldte det brudepiger og alderdomsven, men hvor udtrykket kom fra, ved jeg ikke. Det var forskellige ungdomsvenner samt familie til bruden og brudgommen. Deres navne blev råbt op, og de stillede op parvis foran brudeparret. Når de var kommet på plads kom brudeparret og hele følget bagefter. I spidsen for optøget gik 2 eller 3 musikanter, og så gik de med musik i spidsen gennem byen til de kom til kirken, og begyndte ligeså, når de skulle hjemad efter vielsen.

Så var der også en anden træk om kirken, som jeg har fået fortalt. Der hænger jo et par pæne lysekroner i kirken. Ingen tænker vel på, hvordan de er kommet der, men det er en gammel aftægtskone i Stundsigg som øre for øre har samlet sammen til dem. Der er én, som har fortalt, at hun fik mælk til hendes aftægt, og af det kærnedede hun smør, og det tog hun til Varde med bundet ind i et tørklæde. Sådan løb hun på hendes bare fødder til Varde og hjem igen i middagsstunden.

Metha Nielsen er her fotograferet ved forretningsoverdragelsen til Niels Bjerrum i august 1979. Metha er nu 77 år